28. רישום דיווח שר החוץ משה דיין על ארוחת צהרים עם הנשיא סאדאת והמשלחת המצרית;ירושלים, 20 בנובמבר 1977

ארכיון המדינה חצ 6911/2

<u>סודי ביותר</u>

שר החוץ, אלי [רובינשטיין].

שר החוץ על ארוחת הצהריים בנוכחות ראש הממשלה, [יגאל] ידין, [משה] דיין, מצידנו, סאדאת, מוצטפא [חליל] וגאלי מצדם.

סיפרתי לבגין על המברק מקארטר (שצריך להיות גמיש וכו'). לא אהב זאת, אך מוחלט אצלו שלא נוגעים בכך (בהצעות אלה). לעצם השיחה, איני זוכר כל-כך בפרוטרוט דברי ישראלים אחרים, אינני חושב שאמרו דברים חשובים.

בגין אמר לסאדאת שיפתח. סאדאת אמר בהומור שהיה ארבע פעמים במוסקבה ואמרו לו שמתפקידו של האורח לפתוח, לכן הוא מקבל זאת, ואמר, מה שאני רוצה לומר אתם יודעים, קיבלתם את המסג' שלי. אתם יודעים בעצם מה רצוני לומר. בא תורו של בגין ואמר דברים כלליים, שאנו רוצים בשלום ובמשא-ומתן.

ידין אמר, מה יש לך מאחורי המסג', וד"ר מוצטפא, אחד מסגני ראש הממשלה, אמר, איננו רוצים שיווצר הרושם שאנו עושים אתכם משא-ומתן ישיר. אולי אמר זאת בעצם בתגובה לדברי בגין שהציע קו אדום כפי שפעל בין רוסיה לארצות-הברית עשרים שנה. אמר, אל תציעו הצעה שתיצור רושם שאנו עושים נפרד. סאדאת אמר, משה, מה יש לך לומר. אמרתי, (זה היה בסיבוב השני שאמר, ושוב אמרו דברים אחדים שבגין בוודאי ידווח לממשלה עליהם): יש לי שתי שאלות – אחת, מה אתה רוצה שאנו נאמר כאן כדי שתצא והביקור לא יהיה בחינת כישלון, כי עיני כל העולם נשואות אליו. עשית צעד, מה נעשה שהביקור יהיה הצלחה? כמו כן אמרתי, אני מניח שאינכם מצפים שנאמר "אי אי סר" [Aye, Aye, Sir] לכל דבר. מה אתה מצפה שנאמר כדי שזה יהיה ביקור טוב.

לשאלה השניה – בסיבוב השני, לאחר שבגין אמר, מוכנים לשבת על פרוצדורה. סאדאת אמר, איני מעוניין בפרוצדורה, לא מעניינים אותי ניירות העבודה, וכשאני אומר זאת אני מתכוון לכך. היינו, שנינו (ראש הממשלה ואני) תחת הרושם, בגלל מכתב קארטר, שסאדאת ידבר על כך. אמר, מעניינת אותי המהות ולא הפרוצדורה, אך צריך הכנות מתאימות, אחרת יהיה כישלון, צריך לדון על התכנית (זה היה לפני שהצגתי את השאלות). אמרתי, אתה מעוניין "בעבודה" (working) ולא ב"נייר" (Paper), ואמר, כן, זהו בדיוק. אמרתי אחר-כך שהשאלה השניה היא, איך אתה רוצה לעשות את ההכנות. יש לגבי ג'נבה שלושה נושאים עיקריים. אינני חושב שלבנון תהיה בעיה, אך סוריה, מצרים והפלסטינאים הם בעיה. כיצד יש לדון בכל הדברים אפילו עקרונית – כאן, אתך, עם אחרים. כל זה לפני ג'נבה.

שנית, אני רוצה להיות בטוח במה שאתה מתכוון, שתחילה נעשה דיונים על מהות ואחר-כך מה בקשר לפרוצדורה, האם לא לעסוק בה בכלל? אמר: בדיוק כך. לחצתי אותו (הפעם התפעלתי ממנו פחות מאתמול, מחשבותיו לא היו סיסטמטיות, היה צריך להרהר, לא היתה לו תשובה off hand), אמרתי – אתה רוצה לדון עתה? אמר – כן, בשביל זה באתי, לקדם את הדברים. בתשובה לשאלה

הראשונה, מה אתה רוצה שנאמר כדי שהביקור לא יהיה כישלון, אמר – אני רוצה שתאמרו למה אתם מוכנים ולמה אינכם מוכנים. נגולה אבן מעל לבי, כשזו היתה התשובה לשאלה מה לעשות כדי שהביקור יהיה הצלחה, ואחר-כך, נמשיך בבירורים. גם בגין נשם לרווחה. איש זולתי לא היה מוכן לשאול שאלה זו, מה אתה רוצה שנאמר כדי שהביקור לא יהיה כישלון.

לשאלה השניה, אמר, באתי בשביל זה, אני מוכן לנסות להתחיל לעבוד על הדברים לגופם. אמרתי, לוח הזמנים לביקור כולו אבסורדי וכל הצרמוניות והארוחות. לא היתה תשובה, אמר – נתחיל. אמרתי – אני מציע שנתחיל פה ונקבע היכן ומתי יהיה ההמשך. לא היה מוכן לומר אלא בעיקרון, שרוצה שנלך לג'נבה יותר מוכנים או מוסמכים לאחר בירורים, אך לא התשובה הטכנית מתי.

שוב חזרתי ואמרתי, האמריקנים מנדנדים לנו בקשר לפרוצדורה. רצוני להיות בטוח שניכנס לדיונים מעשיים. ענה שלא אכפת לו ואמר שהאמריקנים דואגים לעצמם. כשהזכרתי אמריקנים, אמר – אינני רוצה לעסוק בפרוצדורה. וכשאמרתי – הכנות אתה רוצה עם הסורים, עם הירדנים בלי האמריקנים, אם כן, זה לא רק פרה-ג'נבה, אלא גם במקום ג'נבה, לא היתה לו תשובה מוחלטת, אלא שמוכן לוותר על כל האחרים. ירצו – ישתתפו, לא ירצו – לא.

הפגישה לא היתה ארוכה.

ידין אחר-כך אמר שרוצה לומר משהו, שמדי פעם אנו נמתחים לגבי ידיעות שונות על כוננות צבאית. אולי נעשה סידור להעביר שדרים. סאדאת אמר באופן לא מחייב "למה לא". ידין שאל אותי אם יש לי הערה לדבריו. אמרתי, כן, זה היה רע. אמרתי מדוע: הוא ערבי, נניח שעושה קנוניה אתנו והדבר יתפרסם, מה תהיה המשמעות בעיני העולם הערבי, שסאדאת מכניס טריז.

אגב, אמרתי לפני כן לבגין שיש לי רעיון שחשבתי עליו ופסלתי ביני לבין עצמי, מעין הסוכריות, שעל מסגד עומר יהיה דגל ירוק של המוסלמים, אך פסלתי זאת. אמרתי לסאדאת זאת. הסברתי לו ששיערתי שהוא יתנגד ויאמר, אני מבקש מלוכה ואתם נותנים לי אתונות, באתי לעשות שלום, לא הדגל העיקר. בגין אמר – הר הבית ואי-אפשר. אמרתי – אני מדבר על הבנין. אבל פסלתי הרעיון כי לא בשביל זה בא.

הרושם אם כן, שדנים במהות. במקום ג'נבה – לא קבענו מסגרת.

דעתי – אם סאדאת מוכן לדיאלוג – מה טוב. אך ברור שהממשלה לא מוכנה, זה ענין של ארבעה חודשים סימפוזיונים. רק לי יש כרגע מחשבה צלולה. קווי אריק הם פלופ [flop].

סאדאת אינו יכול להאריך שהותו (ידין שאל), אך יאמרו כללית שיקבעו שיחות נוספות ושיש דיונים משותפים לקראת ג'נבה. (סאדאת לא הציע לפי שעה ביקור גומלין).

בדרך-כלל, דיבר בשיחה סאדאת. גאלי לא הוציא מילה. מוצטפא אמר – לא ניצור רושם שעושים הסכם מצרים-ישראל. לגבי ג'נבה אמר סאדאת שעם טלוויזיות אי אפשר לנהל משא-ומתן.

הדבר היחיד שעלה אפוא, הוא שבמקום פרוצדורת ג'נבה, יהיה משא-ומתן מהותי מכין.

אלי